

8. Początki Polski Ludowej – notatka

1. Powstanie Polskiej Partii Robotniczej (PPR) 5.01.1942 r.

a) W Moskwie powstała **Grupa Inicjatywna**, w skład której weszli: **Marceli Nowotko, Paweł Finder i Bolesław Mołojec**. W grudniu 1941 r. Grupa została przerzucona na terytorium Polski, a w styczniu jej przedstawiciele spotkali się z różnymi działaczami komunistycznymi. Skutkiem tego było powołanie **5.01.1942 r.** w Warszawie **Polskiej Partii Robotniczej (PPR)**. Jej **ramieniem zbrojnym została Gwardia Ludowa (GL)**, która rozpoczęła walkę z niemieckim okupantem w maju 1942 r.

b) **Pełny program PPR „O co walczymy” ogłoszono w listopadzie 1943 roku.** Głoszono:

- walkę o powrót do państwa polskiego ziem północnych i zachodnich,
- odmawiano Delegaturze Rządu na Kraj i rządowi emigracyjnemu prawa sprawowania władzy ze względu na ich podstawy prawne (konstytucja kwietniowa, którą uważano za „faszystowską”),
- uważano, że po wojnie władzę w kraju powinien przejąć rząd tymczasowy wyłoniony w demokratycznych wyborach. Jego najważniejszymi zadaniami będą:
 - ✓ nacjonalizacja wielkiego przemysłu, banków i transportu,
 - ✓ przeprowadzenie radykalnej reformy rolnej,
 - ✓ zorganizowanie i uzbrojenie milicji ludowej do walki z anarchią,
 - ✓ wprowadzenie szerokich swobód demokratycznych,
 - ✓ wprowadzenie planowania do gospodarki narodowej.

c) w latach 1942 – 1943 PPR nie odegrała większej roli w walce z okupantem.

2. Tworzenie obozu polskiej lewicy, konkurencyjnego do PPP

a) Od jesieni 1943 r. PPR dążyła do utworzenia obozu lewicy, który skupiałby wszystkie organizacje i ugrupowania lewicowe na ziemiach polskich. Celem ostatecznym było utworzenie ośrodka władzy podziemnej wokół PPR, który byłby konkurencją w stosunku do władz podziemnych podległych rządowi emigracyjnemu (PPP).

b) Skutkiem zjednoczenia obozu polskiej lewicy komunistycznej było **utworzenie w nocy 31.12.1943/1.01.1944 r. Krajowej Rady Narodowej (KRN)**, która stała się ośrodkiem opozycji wobec rządu emigracyjnego na ziemiach polskich (pełniła funkcję reprezentacji narodu).

- **Na czele KRN stanął Bolesław Bierut.** KRN podlegały wojewódzkie rady narodowe.
- Uchwałą KRN było **powołanie Armii Ludowej (AL)**, do której przystąpiły Gwardia Ludowa, część Batalionów Chłopskich oraz Milicja Ludowa RPPS. **Dowódcą AL został gen. Michał „Rola” – Żymierski.**
- Uchwalono również **Statut Tymczasowych Rad Narodowych.** Za najwyższą władzę w kraju uznano KRN do czasu zwołania Sejmu Ustawodawczego po zakończeniu wojny. KRN władzę tą miała sprawować przez sieć terenowych rad narodowych..

3. Polacy w ZSRR

a) W 1943 r. **powstał Związek Patriotów Polskich (ZPP)**, organizacja mająca skupiać ludzi o lewicowych poglądach. Na czele stała **Wanda Wasilewska**, należał Andrzej Witos i Bolesław Drobner.

b) **CBKP – Centralne Biuro Komunistów Polskich** – powstało w lutym 1944 r. Organizacja ta była całkowicie podporządkowana Stalinowi. Z jej inicjatywy powstał Polski Sztab Partyzancki, który

utworzył niezależne od GL oddziały partyzanckie, które latem 1944 r. walczyły z Niemcami na Lubelszczyźnie i Kielecczyźnie.

4. Wojsko Polskie u boku Armii Czerwonej

- a) W 1943 r. utworzono 1 Dywizję Piechoty im. Tadeusza Kościuszki w Sielcach nad Oką. Jej chrztem bojowym była bitwa pod Lenino (12.10.1943 r.).
- b) **1. Armia Wojska Polskiego powstała w 1944 r.** Weszła do działań wojennych w chwili rozpoczęcia wyzwolenia ziem polskich w połowie lipca 1944 r. Jej dowódcą został **gen. Zygmunt Berling**.

5. Powstanie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego (PKWN) – 20.07.1944 r. Moskwa

- a) Powstał z inicjatywy KRN, ZPP, CBKP i Stalina gdy Armia Czerwona miała przekroczyć linię Bugu (wschodnia granica Polski zgodnie z postanowieniami konferencji w Teheranie 1943 r.).
- b) Skład polityczny: **Edward Osóbka Morawski** (PPS) – przewodniczący, Wanda Wasilewska (ZPP) – zastępca. Ogółem liczył 15 osób – 10 z ZPP i CBKP, 5 z KRN
- c) Program polityczny – **Manifest PKWN z 22.07.1944 r.** ogłoszono w pierwszym wyzwolonym mieście na zachód od Bugu – w Chełmie Lubelskim:
- ustrój niepodległej Polski będzie oparty na konstytucji marcowej (1921) ,
 - jedynym źródłem władzy jest KRN (władza ustawodawcza); władzą wykonawczą jest PKWN do czasu zwołania Sejmu Ustawodawczego; rząd polski w Londynie został uznany za nielegalny,
 - polityka zagraniczna po wojnie miała się opierać na ścisłej współpracy z ZSRR i Czechosłowacją oraz na sojuszu z Wielką Brytanią, Francją i USA
 - uznano konieczność przeprowadzenia reform społeczno – gospodarczych (tj. głównie reformy rolnej), upaństwowienie zakładów przemysłowych, handlowych, banków, transportu, lasów, przy zachowaniu własności prywatnej
 - zapowiedziano zniesienie przymusowych kontyngentów żywności, zapowiedziano wprowadzenie systemu ubezpieczeń społecznych, ochrony pracy, odbudowę szkolnictwa

6. Działalność PKWN

- a) na ziemiach wyzwolonych przez Armię Czerwoną wprowadzono nową administrację terenową – urzędy wojewódzkie i starostwa powiatowe,
- b) **6.09.1944 – wprowadzenie reformy rolnej.**
- rozparcelowano majątki, które stanowiły własność państwa, należały do Niemców bądź do obywateli III Rzeszy, były własnością oskarżonych i skazanych, miały obszar większy niż 100 ha powierzchni ogólnej lub 50 ha użytków rolnych; w województwie poznańskim objęto nią tylko majątki przekraczające 100 ha powierzchni ogólnej.
 - Zasady – reforma bez odszkodowania dla byłych właścicieli. Nabywcy mieli zapłacić w gotówce lub naturze 10% ceny kupna. Małorolnym należność tą rozłożono na 10 lat, a bezrolnym na 20 lat.
- c) **tworzenie nowego systemu bezpieczeństwa i przymusu**
- utworzono Milicję Obywatelską (MO) – podlegała resortowi bezpieczeństwa, Urzędy Bezpieczeństwa (UB) i Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego (KBW).
 - dekret o rozwiązaniu tajnych organizacji wojskowych na terenach wyzwolonych (wzywano do wstępowania w szeregi Wojska Polskiego)
 - prześladowano żołnierzy polskiego podziemia
 - na ziemiach polskich działały jednostki NKWD.